

UIT D' OUDE DOOS

LANDGOED PLANKEN WAMBUIS

Nog duidelijk herinner ik mij de wandeltochten uit onze jeugd die wij op gezette tijden naar het Mosselse Zand maakten. Langs de Kreelse Plas liepen we naar de Mosselselaan, om vandaar “de Kruuponder” te bereiken, een uniek stukje natuur met kreupelhout, waar een fietspad door een dal liep.

Vervolgens met een grote boog om boerderij Mossel en de boswachterswoning heen, het was immers verboden terrein, dan naar het Mosselse Zand, in onze ogen een onafzienbare vlakte van stuifzand, om tenslotte, na een dag zwerven door de ongerepte natuur, de lange terugweg naar huis aanvaarden.

Uit de eeuwenoude geschiedenis van het landgoed Planken Wambuis, vroeger ook wel Reemster Zand genoemd, willen we een paar punten aanstippen. Deze uitgestrekte heide- en zandgronden afgewisseld met stukken bos, behoorden tot 1516 bij de bezittingen van kasteel Rozendaal. In genoemd jaar duikt een nieuwe eigenaar op, ene Gerrit van Scherpenzeel, onderdorst van de Veluwe. Hij kwam er goedkoop aan, want het landgoed wordt hem simpelweg geschonken als dank voor de vele bewezen diensten. In 1579 wordt Dirck van Dorth, door aankoop de nieuwe grootgrondbezitter, waarna nog heel wat namen volgen. Onder andere Jan Torck, die in 1872 een hoeve met herberg liet bouwen, bedoeld als pleisterplaats voor voerlieden op weg naar Arnhem, thans het bekende restaurant “Planken Wambuis”.

Restaurant Planken Wambuis 1928 (foto A.J. de la Mar)

Veiling

Na verloop van jaren komt het landgoed, in hoofdzaak door vererving, in bezit van de familie Van Palland. Omstreeks 1932 besloten de gezamenlijke erfgenamen van de overleden Frederik Jacob Willem Van Palland, er klinkende munt van te maken door het in publieke veiling te brengen. Op 16 oktober 1934 vond de verkoping plaats in hotel "Welgelegen" onder leiding van notaris Fischer. Meer dan tweehonderd belangstellenden kwamen opdagen, al waren daar vanzelfsprekend slechts enkele serieuze kandidaten onder. Het landgoed, ruim tweeduizend hectaren groot, waaronder de boerderijen Mossel en Nieuw-Reemst, was verdeeld in zes en twintig percelen, die afzonderlijk en in massa geveild werden. Mede daardoor duurde deze verkoping bijna de gehele dag, maar uiteindelijk werd dit prachtige natuurgebied tot grote voldoening van alle aanwezigen, waaronder burgemeester Creutz en de rentmeester baron Bentinck van Midachten, niet verkaveld, maar als één geheel verkocht. De nieuwe eigenaar werd het administratiekantoor "Unitas NV" vertegenwoordigd door de heer C.J.P. Versteeg, rentmeester te Amerongen. De koopsom bedroeg f. 240.340,- plus nog eens f. 66.150,- voor de houtopstand totaal dus f. 306.490,- voor die jaren een heel bedrag.

HET PLANKEN WAMBUIS

FRAAIE DENNENBOSSCHEN IN HET ZUIDELIJK
GEDEELTE VAN HET GEBIED

Breng eens een bezoek aan de wijde velden en de diepe rust van het Planken Wambuis, waar geen palen van mijn en dijn uwen vrijen gang beperken en ge zult u ongetwijfeld de voorkeur kunnen verklaren, die menig fijnproever, fotograaf en kunstenaar reeds heeft voor dit wijde land met zijn boeienden inhoud, verre einders en zuivere sfeer – een voorkeur, die het ten volle verdient.

Groote en natuurlijke gesteldheid van het Planken Wambuis ten N. van den Rijkstraatweg Ede–Arnhem:

Heide	963	H.A.	86	A.	80	c.A.
Dennen	293	"	64	"	50	"
Opgaande boomen enz.	48	"	84	"	65	"
Zand.	275	"	73	"	70	"
Hakhout	178	"	11	"	60	"
Bouw/weiland en erven	67	"	92	"	68	"

1828 H.A. 13 A. 93 c.A.

Ten Z. van den Straatweg in hoofdzaak dennen en beukenlanen 179 H.A.

Totaal 2007 H.A. 13 A. 93 c.A.

WILT GE WAARLIJK BUITEN WONEN, DAN LIGT HIER UW KANS

Uit de brochure bij de veiling van het Planken Wambuis 1934

Het landgoed bleef gelukkig voor het publiek opengesteld, zij het tegen betaling van een luttel bedrag voor een toegangskaat.

Thans valt het Planken Wambuis onder Staatsbosbeheer en is nog altijd, mits men zich aan bepaalde regels houdt, een bezoek overwaard. Helaas is het Zand tot verboden gebied verklaard, waardoor de onbezorgde zwerftochten uit onze jeugd niet meer mogelijk zijn.